

LÂMÎ'Î ÇELEBÎ'NİN DOĞU (ÇAĞATAY) TÜRKÇESİ İLE BİR MEKTUBU

Osman Fikri SERTKAYA

Abstract: In the research the opinions of the researchers such as Mehmed Fuad Köprülü, Nihad Sami Banarlı and Fevziye Abdullah Tansel are presented about Ottoman poets writing poems in Eastern (Chagatay) Turkish, and later the research focuses on various considerations on these contexts and publications of sorts of beyit, kıt'a, rubaî, gazel, tahmis, mülemmâ in divan literature by Kemal Eraslan, Osman Fikri Sertkaya, Mehmed Çavuşoğlu, Ayşe Gül Sertkaya, Eleazar Birnbaum, Erkin Ahmadvocayev, Abdurrahman Güzel, Sigrid Kleinmichel, Zeki Kaymaz, Cemal Kurnaz and Mustafa İsen.

In the second part of research the letter in Eastern (Chagatay) Turkish which is found in *Münşeât* by Lâmi'î Çelebi and it is compared to the different writings of *Münşeât* and prosed and this statement is presented by its adaptation to Turkey Turkish.

Keywords: Lâmi'î Çelebi, Doğu (Çağatay) Türkçesi.

1968 yılında Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencisi iken Nedîm ile Şeyh Galib'in divanlarında Doğu Türkçesi ile yazdıkları birer gazeli gördüm ve bu gazelleri işleyip Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu'na verdim. Araştırmam 1970'te *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*'nde "Osmanlı Şâirlerinin Çağatayca Şiirleri"¹ başlığı ile yayımlandı ve bilim çevrelerinde yankı buldu. Şöyle ki:

Batı Türkçesini kullanan Anadolu şâirleri üzerine Doğu Türkçesi ile yazan Orta-Asya şâirlerinin tesiri konusunda 1970'e kadar bilinenler Osmanlı şuarâ tezkirelerinde yazılan malumatın Ord. Prof. Dr. Mehmed Fuad Köprülü'nün 1930'lu yıllarda yazılan "Anadolu'da Türk Dili ve Edebiyatının tekâmülüne umûmî bir bakış III. XVI. asır"² başlıklı makalesinde naklettikleri ile Nihad Sami Banarlı'nın *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*³ adlı edebiyat tarihinde söylediklerine dayanıyordu.

Meselâ Nihad Sami Banarlı Ali Şîr Nevâyî'nin tesiri konusunda şöyle diyordu:

Tesirleri: Ali Şîr Nevât'nin Türk illerinin hemen her bölgesinde, muasırlarından başlayarak, Türk şair ve edipleri üzerinde geniş tesirleri olmuştur. XVinci asrın tanınmış Osmanlı şairi Ahmed Paşa, XVIncı asrın büyük Âzerî şairi Fuzulî, Nevât'den müteessir olan san'atkârlarımızdandır. Ahmed Paşa'nın Nevât'ye söylediği nazîreler bilhassa meşhurdur".

Ben ise araştırmamda şu görüşü ileri sürmüştüm:

Ahmed Paşa, Nevâyî'nin şiirlerini görmüş olmasına rağmen ona Çağatay lehçesi ile nazîre yazmamıştır. Birçok edebiyat tarihinde bugüne kadar muhafaza edilen «Ahmed Paşa'nın Ali Şîr Nevâyî'ye Çağatay şivesi ile söylenmiş nazîreleri olduğu» kanaati yukarıda zikrettiğimiz Hasan Çelebi tezkiresindeki kayıt ile aşağıda zikredeceğimiz Aşık Çelebi tezkiresindeki bir kayda dayanmaktadır.

¹ Osman F. Sertkaya, Osmanlı şâirlerinin Çağatayca şiirleri", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XVIII, 1970, s. 133-138.

² *Yeni Türk Mecmuası*, I, 7, 1933. s. 537.

³ İstanbul, 10947, s. 130.

Ahmed Paşa'nın divanında Nevâyî'ye nazîre olarak Çağatay Türkçesi ile söylenmiş herhangi bir manzume yoktur. Ahmed Paşa Nevâyî'nin şiirlerini okumuş ve onun şiirlerinde gördüğü mazmunları, görüşleri, konuları kendi şivesi ile ve Anadolu şiir geleneğine uygun bir tarzda yazmıştır ki bunlara da nazîre demek doğru değildir”.

Nihad Sâmi Banarlı *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*'nin 6. fasikülünde benim bu görüşüme dayanarak Ali Şîr Nevâyî'nin Ahmed Paşa'ya gönderdiği söylenen 33 gazel hikâyesini düzeltti ve Nedîm ile Şeyh Gâlib'in Çağatayca gazellerinden birer beyti zikretti.

“... Önce Hasan Çelebi Tezkiresinde ileri sürülen ve Tanzimat'dan sonra Nâmık Kemal tarafından tekrarlanan bir rivâyete göre, XV. asır Türkiye şâiri Ahmed Paşa'nın Nevâyî'ye nazîre söyleyerek yetiştiği ve bu sayede şâir olduğu iddiası gerçeğe aykırıdır.

Bu iddia, Ali Şîr Nevâyî tarafından Sultan ikinci Bâyezid'e gönderilen 33 gazel hikâyesinden çıkmıştır. Ancak Aşık Çelebi Tezkiresi'nin çok doğru kaydettiğine göre bu gazeller, İstanbul'a Ahmed Paşa'nın gençliğinde değil, hayatının son zamanlarında gelmiştir”⁴

Bu ilk makalemde sonra Prof. Dr. Haluk İpekten Karamanlı Nizâmî'nin divanında Çağatayca bir gazel olduğunu söyleyerek *İstanbul Kitaplıkları Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu*'nu bu konuda taramamı tavsiye etti.

1971'de yayımladığım “Osmanlı Şâirlerinin Çağatayca Şiirleri. II” başlıklı araştırmamda Ahmed-i Dâî, Karamanlı Nizâmî, Fasih Ahmed Dede, Refî-i Amîdî, Benlizâde İzzet Mehmed Beg'in birer gazelleri ile Vak'a-nüvîs Muvakkıt-zâde Mehmed Pertev'in bir tahmîsi ile Za'fî'nin bir mülemması olmak üzere Çağatayca yedi örnek daha yayımladım.⁵

1973'te yayımladığım “Osmanlı şâirlerinin Çağatayca şiirleri III - Uygur harfleriyle yazılmış bazı manzum parçalar I” adlı maka-

⁴ Nihad Sâmi Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Destanlar Devrinden Zamanımıza Kadar*, İstanbul, 1971, s. 434.

⁵ Osman F. Sertkaya, “Osmanlı Şâirlerinin Çağatayca Şiirleri II”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XIX, 1971, s. 171-184.

lemde *Bahşî* mahlaslı bir şâirin Ali Şîr Nevâyî'ye nazire olarak yazdığı Çağatayca iki gazelini yayımladım.⁶

Yıllar sonra Ayşe Gül Sertkaya *Şeyh-zâde Abdürrezzâk Bahşî. Hayatı ve Eserleri*⁷ adlı doktora tezinde bu ismi *Bahşî* şeklinde düzeltti ve Şeyh-zâde 'Abdürrezzak Bahşî'nin Semerkand'dan İstanbul'a gelen, Fatih Sultan Mehmed Han ile oğlu Bâyezid Han'ın sarayında Osmanlı Sultanlarının Doğu Türklerine gönderdiği y a r - l ı k (ferman) ve b i t i k (mektup)'leri yazan bir b a h ş ı (kâtip) olduğunu ortaya koydu.

"Osmanlı şâirlerinin Çağatayca şiirleri" başlıklı üç yazım için Feyziye Abdullah Tansel şu değerlendirmeyi yaptı:

"O. F. Sertkaya'nın makale dizisinin üzerinde durduğumuz ilkinde bazı kaynaklara dayanarak, Osmanlı lehçesi ile yazan şâirlerin adını kaydettiği, yalnız Nedîm ile Şeyh Galib'in böyle yazılmış birer şiirini örnek verdiği görülmüyor; genç meslekdaşımızın önünde uzun yıllar var, ötekilerin de Çağatayca şiirlerini bulup ileride yayımlayabilecektir. Araştırmasının II. ve III. bölümlerinde ise, bahsettiği şâirlerin eserlerinden örnekler de verilmiş bulunmaktadır.

O. F. Sertkaya'nın önündeki uzun yıllar boyunca başta divan ve şiir mecmualarını, tezkireleri taramak suretiyle pek çok yeni malzeme elde edebileceği, bu konuda mühim bir eser ortaya koyacağı ümidindeyiz, onun metodlu çalışma verimi bu ciddî üç makalesi, böyle bir eserin tohumunu teşkil etmekte, bunun ileride meydana getirileceğini müjdelemektedir. (Ankara, 26 Mayıs 1980)"⁸

⁶ Osman F. Sertkaya, Osmanlı şâirlerinin Çağatayca şiirleri III - Uygur harfleriyle yazılmış bazı manzum parçalar I", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XX, İstanbul 1973, s. 157-184.

⁷ *Şeyh-zâde Abdürrezzâk Bahşî. Hayatı ve Eserleri*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Dili Bilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul 1997. (Basılmamıştır)

⁸ Feyziye Abdullah Tansel, "Notlar ve Tenkidler: II. Osmanlı Şâirlerinin Çağatayca Şiirleri", *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Ekim 1980, Sayı 4, s. 18-21.

Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu 1976'da *Atsız Armağanı*'nda "Kanuni devrinin sonuna kadar Anadolu'da Nevâyî tesiri üzerine notlar"⁹ adlı araştırmasında Âşık Çelebi, Latîfî, Kınalı-zâde Hasan Çelebi tezkirelerindeki kayıtları ve bu konudaki örnekleri verdi.

Prof. Dr. Eleazar Birnbaum "The Ottoman and Chagatay literature. An Early 16th Century Manuscript of Navâ'î's Divân in Ottoman Orthography"¹⁰ adlı araştırmasında Osmanlı şâirlerinin Çağatayca nazîre yazması konusunu geniş bir açıdan değerlendirdi.

1977'de yayımladığım "Osmanlı Şâirlerinin Çağatayca Şiirleri. IV"¹¹ başlıklı çalışmamda Sâfi'nin bir gazeli, Sultan I. Selîm'in bir beyti ve bir gazeli, Amrî'nin bir rübâisi, Dukâkîn-zâde Ahmed'in bir muhammesi, Fuzûlî'nin bir tahmisi, Kâtibî (Seydî Ali Reis)'nin üç gazeli, beş tarih tarih manzumesi ve bir kıt'ası, Sâ-î'nin bir tarih manzumesi, Nedîm-i Kadîm'in bir rübâisi ve Refî-i Amîdî'nin bir gazeli olmak üzere on sekiz yeni örnek daha yayımladım.

Kâtibî (Seydî Ali Reis)'nin Doğu (Çağatay) Türkçesiyle yazdığı şiirlerden 22 gazel daha önceleri Prof. Dr. Kemal Eraslan tarafından "Seydi Ali Reis'in Çağatayca gazelleri" başlığıyla 1968 yılında yayımlanmıştı.¹²

Ayrıca bu makalemde Osmanlı kaynaklarında Sultan I. Selîm'e ait olduğu söylenen 5 beyitlik gazelin Çağatay şâiri Gedâ'ye ait olduğu Erkin Ahmadhocayev'in "Lutfiy ve uning zamândaşlari merâsi hakida ba'zi kaydlar"¹³ adlı araştırmasında ortaya konuldu.¹⁴

Prof. Dr. Abdurrahman Güzel 1978'de Kaygusuz Abdal'ın 9 beyitlik Çağatayca bir gazelini yayımladı.¹⁵

⁹ *Atsız Armağanı*, İstanbul, 1976, s. 75-90.

¹⁰ *Central Asiatic Journal*, XX/3, 1976, 157-190; XXI/1, 1977, üç levha.

¹¹ Osman F. Sertkaya, "Osmanlı Şâirlerinin Çağatayca Şiirleri IV", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XXII, s. 169-189.

¹² Kemal Eraslan, "Seydi Ali Reis'in Çağatayca gazelleri", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XVI, İstanbul, 1968, s. 41-54.

¹³ *Adabiy Merâs*, 1990/3 (53), s. 19-24.

¹⁴ Krş. János Eckmann, *The Divân of Gadâ'î*, Bloomington, 1971, s. 114.

¹⁵ Abdurrahman Güzel, "Kaygusuz Abdal'ın Çağatayca bir gazeli", *Türk Kültürü*, Sayı 194, Aralık 1978, s. 101 (37)-103 (39).

Prof. Dr. Sigrid Kleinmichel “Mîr ‘Alîşer Navâ’î und Ahmed Paşa”¹⁶ adlı araştırmasında Nevâyî ile Ahmed Paşa arasındaki ilişkileri inceledi ve Ahmed Paşa’nın Anadolu Türkçesi ile yazdığı gazellerden Nevâyî nazîrelerini ortaya koydu.

Osmanlı şâirlerinin Çağatayca şiirlerinin henüz yayımlanmadığı başka örnekleri de vardır. Meselâ Resmî’nin beş beyitlik, Tebrizli Sâ’ib’in 9 beyitlik, Seyyid Burhaneddin Belhî’nin 12 beyitlik gazelleri bunlar arasındadır. Bu metinler “Osmanlı şâirlerinin Çağatayca şiirleri (V)” başlığı ile *TDED*’nde yayımlanacaktır.

Prof. Dr. Zeki Kaymaz Dukakin-zâde Ahmed Bey divanında tespit ettiği üç gazeli *TDAY-Belleten*’de yayımlanmaktadır.

Konunun toplu değerlendirmesini 2001 yılında Ali Şir Nevayî’nin 500. Ölüm ve 560. Doğum Yıl Dönümlerini Anma Toplantısı’nda sunduğum “Osmanlı şâirlerinde Ali Şir Nevayî tarzı ve Nevayî’ye Anadolu’da yazılan nazîreler”¹⁷ adlı bildirimde yaptım.

“Garb türklerinin Şark Türkçesiyle şiir yazma ananesi ve Fuzûlî’nin Çağatay şâiri Lutfî’ye yazdığı tahmis”¹⁸ adlı yazımda Doğu ve Batı şâirlerinin birbirini etkilemeleri üzerinde durdum.

Prof. Dr. Cemal Kurnaz’ın “Anadolu şairlerinin Orta Asya ile ilişkileri”,¹⁹ *Anadolu’da Orta Asyalı Şairler*²⁰ ve *Türkiye-Orta Asya Edebî İlişkileri*²¹ adlı çalışmalarının konuya derinlik kazandırdığını da vurgulamalıyım.

“Azerbaycan şâirlerinin Çağatayca şiirleri (1)”²² adlı yazımda Karabağlı Abdullah Bey (‘Âsî)’nin 9 beyitlik bir gazelini yayımladım.

¹⁶ *Archivum Ottomanicum*, 17, 1999, s. 77-211.

¹⁷ *Ali Şir Nevâyî’nin 560. Doğum, 500. Ölüm Yıl Dönümlerini Anma Toplantısı Bildirileri*, 24-25 Eylül 2001, Ankara, 2004, s. 129-140.

¹⁸ *Azerbaycan Tarixinin Çağdaş Problemleri/Contemporary Problems of Azerbaijan History*, Azerbaycan Tarixçisi, Professor Süleyman Eliyarlı’nın 70 illik yubileyine hasır olunmuş mecmue, Bakı-2000, s. 258-265.

¹⁹ *Bir*, 9-19, İstanbul, 1998, s. 483-507.

²⁰ Ankara, 1997, 223 s.

²¹ Ankara, 1999, 286 s.

²² *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XXIX, İstanbul, 2000, 263-266.

Prof. Dr. Mustafa İsen “Osmanlı Türkiyesine göç eden Azerbaycanlı şâirler”²³ adlı araştırmasında Doğu ve Batı Türkçesi arasında kültür elçiliği görevi üstlendiklerini söylediği şâirleri değerlendirmektedir.

Bu yazımda Lâmi'î Çelebi'nin *Münşeât*'ındaki Doğu (Çağatay) Türkçesi ile yazılan bir mektubun metnini yayımlayarak Osmanlı ediblerinin konuya bakışına açıklık getirmek istiyorum. Önce *Münşeât*'ın çeşitli nüshalarını karşılaştırarak mektubun metnini hazırladım. Nüsha farklarını göstermenin pratik bir faydasını görmediğim için *Münşeât*'ın nüsha farklarını dip notlarında vermedim. Daha sonra ise Çağatay Türkçesini bilmeyen okuyucu için Doğu (Çağatay) Türkçesi ile yazılan bu mektubun Türkiye Türkçesi'ne aktarmasını yaptım.

Lâmi'î Çelebi'nin *Münşeât*'ının Hasan Ali Esir tarafından Trabzon'da yayımlandığını duydum. Ancak bu araştırmamı inceleyen raportörlerden birisinin künye olarak zikrettiği bu yayını görmedim.²⁴

²³ Prof. Dr. Sadık Tural Armağanı, Ankara, 2002, s. 207-215.

²⁴ Hasan Ali Esir, *Münşeât-ı Lâmiî (Lâmiî Çelebi'nin Mektupları)*, İnceleme-Metin-İndeks-Sözlük, KTÜ Rektörlüğü, Trabzon, 2006. bk. s. 219-221.

Qıssa-h'vān 'Ivaža
Uygur 'ibāretince ya'nī Tatar dilince yazılan
cevāb-nāme şüreti-dür

Qıssa-güzār-ı şıdık u şafā ve evrāq-nigār-ı mihr ü vefā 'Ivaž halīfe hıdmetleri kām̄bīn. *Lā ensāhu'llāhu ta'ālā ihlāşe'l-muhib-bīne.*

Ol hāme tilni kim feşāhat şekkersitānı-da tūṭī-i şīrīn-beyān dēk destān-serālik ētmekni birle bu hazīn kōnġlüm-niņg şebistānnı şafā şem'-leri nūrıdın münevver ētti ve şol nāme elni ki(m) belāgat bōstānı-da bāġbān-ı cihān dēk çemen-ārāylik eylemekni birle uşbu ġamġīn hātırınıņg şehristānnı vefā güldesteleri 'ıtrıdın mu'aṭṭar kıldı.

beyt: *ol bāġda her gül ötti kim çekdi 'alem*
cān evini yaruttı nazār şem'ni hem

bir vaqt-ı 'acībde ve bir sâ'at-ı ġarībde vārid boldı kim bu muhibb-i dīrīne ol cānıġa müzekkirni bolmaġay üçün ve i'lām-ı aḥvāl olmaġay üçün leṭāfet-āmīz ve zārāfet-engīz bir nesne yazıp irsāl ētmekni tilerdi. girü teemmül ve taḥammül eylep munı tēr idi kim nazm u inşā ara suḥan-ārāyılıq-dın ferāġat ētip turur mēn ve tekellüf ü tazarruf yol-ları-da hevā-peymālıq-dın 'uzlet kılıp turur mēn. zīrā anlardın ḥāşıl{ın}ım hemīn Ḥaḳ'dın dūr bolmaḳ{ın}ım ve ḥalk ara memkūr ve maġrūr olmaḳ{ın}ım tapar ērdi.

beyt: *Nevāyī ġam-ġa ḳaldı öz kelām-ı cān-fezāsıdın*
anıņg dēk kim yēter bülbül-ġa miḥnet öz nevāsıdın

ve ol kim ḳadīm eyyāmı-da ve heves hengāmı-da ayılmış ve tēnilmiş-tür. köpreki elge ma'lüm ve ḥalāyık-ḳa mefhüm bolmış-tur. barçasın özleri cem' kılıp ērdiler ve ḳabül silkige tartıp şöhretni bērdiler.

**Hikâye anlatan Ivaz'a
Uygur ibaresince yani Tatar Türkçesiyle yazılan
Cevap-nâme'nin suretidir.**

Doğruluğun ve saflığın hikâyesini söyleyen, sevginin ve vefanın yazısını süsleyen Ivaz Halîfe hazretleri mutluluk görsün! *Allah sevenlerinin samimiyetini unutturmasın* .

O kalem, dili fesâhatin şeker bahçesinde tatlı dilli papağan gibi destan söyleyen etmek ile bu hazîn gönlümün gecesini mutluluk mumunun ışığından aydınlattı ve şu mektup halkı belâgat bahçesinde cihanın bahçıvanı gibi bahçe süsleyen yapmakla bu gamlı gönülün şehrini vefa güldestelerinin kokularından kokulu kıldı.

Bejt: *O bağda her gül geçti ve alem çekti.*

Can evini ve nazar mumunu aydınlattı.

Bir acayip vakitte ve bir garip saatte şöyle belirdi ki bu eski dosta o canına hatırlatıcı olmadığı için ve hallerini bildirmediği için letâfetli ve zarâfetli bir şey yazarak göndermeyi arzu ederdi. Yeniden etraflıca düşünerek ve tahammül ederek bunu der idi ki nazım ve inşa içerisinde sözü süslemekten feragat ederim ve süslü püslü yollarda gönlü hoş tutan ifadelerden ayrılıyorum. Ayrılmasa idim onlardan hasılım daima Hak'tan uzak olmamı ve halk içerisinde hilekâr ve kibirli olmamı sağlardı.

Bejt: *Bülbüle kendi sesinin güzelliğinden kaynaklanan sıkıntı gibi Nevayî de cana can katan kendi sözünden dolayı gamda kaldı (kederlendi).*

ve o ki eski zamanlarda ve gençlik çağlarında söylenmiş ve denilmiştir. Hepsi halk tarafından bilinmekte ve ahalice anlaşılacaktır. Hepsini kendisi toplamış idiler ve kabul ipliğine çekerek (dize-rek) şöhreti verdiler.

mışra‘: *yāre hod mahfi tögöl peydā ve pinhānum mēninġ*

huŝūŝā kim dāri’l-ħilāfe İstānbül ŝehrni ‘arab ve ‘acem füŝe-ħāsıdın ve türk ü deylem bülegāsıdın belki rub’-ı meskūn ve heft-iķlīm zürefāsıdın tolmuş-dur ki her birni ma‘rifet ‘ummānıda feŝāhat zevrāķnı bŷyāġa salsa çāpük-lik mellāħnı bādبانı ip-lerni birle dekāyık riŝtelerniġ girih-güşāy-larıġa ġayret-ni bērip turfa turfa ġayāl-ler baġlaġaylar. belki ŝāħn-ı semāda mihr ü māħ sefīnelerni periŝān kılġaylar ve nāzük-lik sebbāħı dümen çüblarnı birle ġaķāyık çehrelerniġ cemāl-ārāy-larıġa dehŝet bıraġıp ŝafħa-i māda türlük türlük naķŝlar étkeyler belki ķa‘r-ı deryāda māħiler gencīnelerni bī-nām u niŝān eylegeyler.

pes munça ġavvāŝ-ı ‘irfān arasında bir beyābān-ı ferāġat-ġa üns kılġan āvāre ve ferzāne kim āŝinā ma‘rifetidin bīġāne bolġay. nē gevher tapa alġay, kim mersen-i sefāyin-i hüner aŝħābıġa vü maŝabb-ı yenābī-i kemāl erbābıġa hedāyanı kōndermek-ke ķudretni bola ma‘lūm-tur kim bir meŝ‘aleninġ uçķunı her neçük encüm-girdār bolsa māhtāb ileyide sühā dek yaŝunur ve āftāb ġuzūrıda zerre dek kōrinür.

mışra‘: *dīvān yasamaknı nē bilür dīvāne.*

ammā çün ol bitik-ninġ içide ‘ıŝķ u hevā meyħānesi-ninġ dürd-nüşı vü berg ü nevā ġülŝeni-ninġ ‘andelīb-i pür-cüşı a‘nī melikü’ŝ-ŝuarā ve maķbülü’z-zurafā Nevāyī-ninġ raħmetu’İlāhi ta‘ālā Uġur ‘ibāretni üzre bir ġazel-i bī-bedelni irād bolmuş ērdi. lā-cerem aninġ ‘ibārātını ābdārını ŝuyıdın dil bostānıda yine tāze ġüller açılup ve isti‘ārātını gevher-bārını yamġurıdın cān ġülsitānıġa bī-endāze dürler saçılup ol tilce āŝār-ı mihr ü muħabbet-ni müŝ‘īr ve eţvār-ı ŝıdķ u ŝafā muħālaŝat-nı muħbir bir kaç muķaddime temħīd ve bir nēçe kelime tesvīd boldı.

ruba‘i: *bu nāmeġi ġāmem ki étüptür tahrīr
eylerde nezāre ehl-i ma‘nī bir bir
taķŝīr tapılsa eylesünler taġyīr
taġyīr buyurda kılmasunlar taķŝīr*

Mısra: *Benim âşikâr ve saklı olmam sevgiliye gizli değildir.*

Özellikle hilâfetin merkezi olan İstanbul şehri Arab'ın ve Acem'in güzel konuşanlarından, Türk ve Deylemin söz sanatkârlarından, belki dünyanın dört bir yanından ve yedi iklimin zarîflerinden dolmuştur ki her birisi marifet denizinde güzel söz söyleme kayığını engine salsa, cabukluk gemicisi yelkeni ipleri ile incelik iplerinin düğüm çözenlerine hayret vererek farklı farklı hayaller bağlayacaktır (kuracaktır). Belki gök yüzünde güneş ve ay gemilerini perişan edecektir ve incelik gemicisi dümen çöpleri ile gerçek yüzlerinin güzelliklerine dehşet salarak su üzerinde türlü türlü nakışlar edecekler, belki deryanın dibinde balıklar, hazinelerini adsız ve işaretsiz bırakacaklardır. Böylece bu kadar irfan dalgıcı arasında bir feragat çölüne alışkanlık yapan başıboşlar ve akıllılar, bildik hünerlerinden yabancı olacaktır. Ne cevher bulabilecek ki hüner sahiplerinin gemilerinin limanında ve olgun şahsiyetlerin kaynağının döküldüğü yere hediyeler göndermeye gücü var mı? Bilindiği gibi bir meşalenin kıvılcımı her ne kadar yıldız gibi olsa da ay ışığı önünde Sühâ yıldızı gibi parlar ve güneş ışığı katında da zerre gibi görünür.

Mısra: *Divane divan tertip etmeyi ne bilir?*

Amma ki o mektubun içerisinde aşk ve arzu meyhanesinin tortu içeni ve yaprak ve ses gülbahçesinin coşkun öten bülbülü yani şâirlerin sultanı ve zarîflerin önde geleni (Mîr Ali Şîr) Nevâyî'nin -Tanrı ona rahmet etsin- Uygur ibaresi üzere eşi ve benzeri olmayan bir gazeli söylenmişti.

Şüphesiz onun güzel sözlerinin tatlı suyundan gönül bahçesinde yeniden taze güller açılmış, ve istiare mücevherlerinin yağmurundan can gül bahçesine sayılamayacak kadar inciler saçılmıştır. O dilce sevgi ve mâhabbet eserlerini işaret eden ve doğruluk ile sadakat tavırlarını haber veren birkaç giriş söylendi ve pek çok kelime yazıldı (karalandı).

Rubai: *Kalemimin yazdığı bu mektubu
Mânâ ehli tek tek inceledikleri zaman,
kusur bulduklarında değiştirsinler
değiştirdikleri zaman ise kusurlu bırakmasınlar.*

neşr: bâkî bu diyârınîng aḥâlî-i ‘ayyâşısıdın ve mevâlî-i evbaşısıdın ki mülâzım-ı ma‘reke-i şafâ-efzûn-îngız ve müdâvim-i meclis-i meserret-nümûn-îngız êrdiler, istifsâr aytursaḅgız tûn ü kûn taḥassür-künân bu sürûdnı birle müterennimler ve perîşân dil ü âvâre.

mışra‘: *özlerni şalıp zerre dâk bî-ḳarâr*

bu yanĝlıĝ mütekellimler-ge

beyt: *sêndin ayru ḥûblardın açılır kônĝlüm velî
gonce yanĝlıĝ kim açarlar küç bilen eḫfâl anı*

bâkî ve’s-selâm ‘ale’d-devâm.

e’d-dâ‘îl-fakîr lâmi‘îl-ḥakîr

Nesr: Sonunda, bu diyârın safa artıran savaş alanının mülâzımı, ve sevinç gösteren meclisinin müdâvimi olan ayyaş halkından ve başıbozuk takımından sorarsanız gece ve gündüz hisli bir şekilde bu sevinç ile ve daĝınık gönül ile avare olarak şakıtmaktadırlar

Mısra: *kendilerini zerre gibi kararsız salarak*

bu gibi konuşanlara

Beyt: *Senden ayrı olduĝum zaman, çocukların güç kullanarak
açtıkları gonce gibi, gönlüm güzellerden açılır.*

Daima selâm ve devam üzere olan

fakîr duacınız hakîr Lamîî.